

Водне управління: цілі, завдання та шляхи досягнення на національному - місцевому рівнях

Анна Цветкова

ГО «Жіноче Водне Партнерство - Україна»

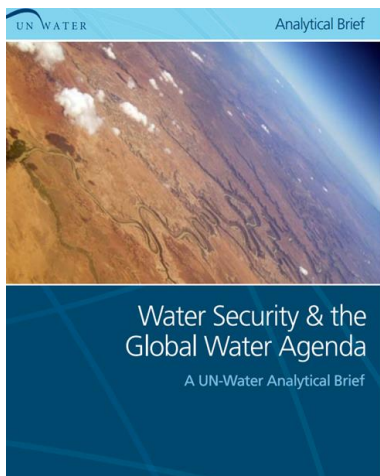
Комітет з дотримання Протоколу про воду та здоров'я

Он-лайн семінар

29 листопада 2022

Водна безпека – завдання водної політики та управління

ООН – Водні ресурси

Водна безпека

- спроможність людей підтримувати **стійкий доступ до достатньої кількості прийнятної якості води для:**
 - забезпечення засобів до існування, благополуччя людини
 - і соціально-економічного розвитку,
 - гарантування захисту від забруднення та природних лих, пов'язаних з водою
 - збереження екосистем
- в умовах миру і політичної стабільності

Водна Ціль Сталого Розвитку (ЦСР6): глобальні рамки забезпечення водної безпеки

2015: Генеральна Асамблея ООН –
затвердила Порядок денний -
Цілі сталого розвитку до 2030 року

Водна ЦСР -SDG 6 «забезпечити наявність та стале управління водою та санітарією для всіх»

8 її показників - завдань щодо забезпечення водної безпеки

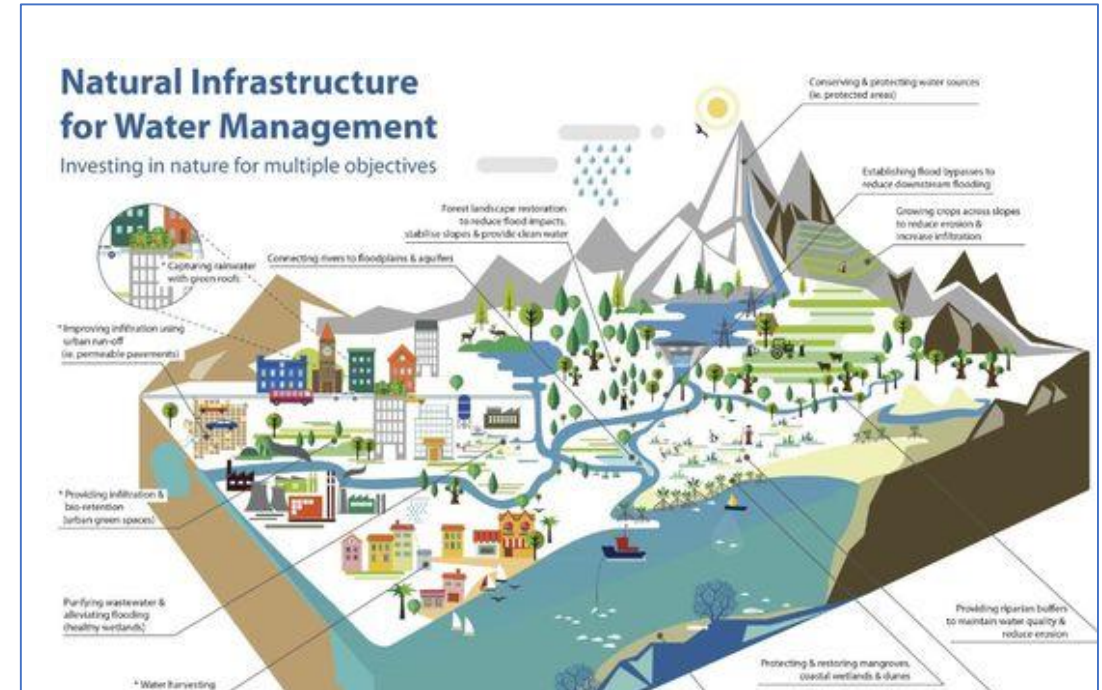

Забезпечити доступ і стійке управління В і С для всіх

- 6.1 До 2030 р. забезпечити всеохоплюючий і справедливий доступ до **безпечної та економічно доступної питної води** для всіх; 6.1 - Право на воду
- 6.2 До 2030 р. забезпечити доступ до **адекватних та належних сан.-гігієнічних умов**, покінчити з відкритою дефекацією, увага потребам жінок і дівчат та особам у вразливому становищі; 6.2 - Право на санітарію та гігієну
- 6.3 До 2030 р. підвищити **якість води** шляхом *скорочення забруднення, скидів та викидів небезпечних хім.речовин і матеріалів, скоротити в 2 рази долю неочищених стоків, збільшити рециркуляцію і повторного використання стоків*; 6.3 - Охорона ВР, очистка СТВ
- 6.4 До 2030 р суттєво підвищити **ефективність водокористування** в усіх секторах, забезпечити стійкий забір та постачання прісної води ... скоротити числа людей, які страждають від нестачі води; 6.4 - Ефективне водокористування
- 6.5 До 2030 р впровадити **IУВР** на всіх рівнях, в т,ч. транскордонному; 6.5 - IУВР
- 6.6 До 2020 р. - **охорону і відновлення екосистем**, пов'язаних з водою.... 6.6 - Екосистеми, пов'язані з водою
- 6.a До 2030 р. розширити **міжнародну співпрацю та підтримку** щодо **зміцнення потенціалу країн**, що розвиваються, в сфері ВП та С; 6.a - Міжнародна допомога
- 6.b Підтримка та посилення **участі місцевих громад** у покращенні управління водою та санітарією. 6.b - Участь місцевих громад

Основні принципи та підходи водної політики і управління

- **Стале – збалансоване** забезпечення водою людини-економіки- природи, потреб нинішніх та майбутніх поколінь, стійке до зміни клімату (ЦСР, 2015)
- **Соціальна справедливість** – право на воду та санітарію (Комент щодо Права на воду 2002, Резолюції ГА ООН та Комісії по правах людини 2010 і 2015 рр) – базове право = право на життя. Держава гарантує: ЦСР6, Протокол про воду та здоров'я ЄЕК ООН-ВООЗ-Європа,1999.
- **Інтегроване управління ВР – басейнове** : ЦСР6, Водна Конвенція ЄЕК ООН, 1992; ВРД ЄС, 2000
- **Про-активне управління** – аналіз загроз, оцінка ризиків, заходи з контролю ризиків – попередження та адаптація, підвищення готовності та зниження вразливості до надзвичайних ситуацій/лих природних та/або антропогенних - Сендайська рамкова програма 2015-2030 (скорочення ризиків катастроф), ЦСР13, Директива ЄС щодо ризиків затоплення, Плани безпеки води/санітарії, ВООЗ)

Водне врядування

Принципи ОЕСР

- **Дієвість** - визначення чітких цілей та цільових показників водної політики на всіх рівнях державного управління, впровадження цих цілей та досягнення очікуваних цільових показників.
- **Ефективність** - **максимального збільшення вигід** від управління та добробуту з **найменшими витратами** для суспільства.
- **Довіра та участь** - зміцнення довіри громадськості та забезпечення участі стейкхолдерів шляхом демократичної легітимності та справедливості для суспільства в цілому.

Цикл водного врядування

від визначення політики до її
втілення

ЦСР6 - встановлені у 2015 до 2030 року

Оцінки прогресу кожні 3 роки

ВРД – 6 річний цикл

Протокол про воду та здоров'я – 3 річний
цикл звітування і гармонізація з ЦСР6

Забезпечення водної безпеки: політичні рамки ЄС

Водна Рамкова Директива ЄС – ціль:

Забезпечення доброго екологічного стану/потенціалу всіх водних ресурсів ЄС до 2015

Шляхом ІУВР на басейновому рівні

Басейнові органи – басейнові адміністрації / комісії та басейнові ради/форуми

Інструменти:

- План управління річковим басейном (ПУРБ), включає:

Характеристику РБ, Аналіз основних впливів та ризиків, програми моніторингу, систему класифікації водних об'єктів, екологічні цілі, програму заходів їх досягнення

- Фінансування – вода платить за воду: тарифи, штрафи, податки

Водні директиви ЄС, які Україна впроваджує відповідно Угоді про асоціацію :

- **Директива 2000/60/ЄС** Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2000 р. про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики (ВРД).
- **Директива 2007/60/ЄС** Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 р. про оцінку і управління ризиками затоплення.
- **Директива 2008/56/ЄС** Європейського Парламенту і Ради від 17 червня 2008 р. про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища.
- **Директива Ради 91/271/ЄЕС** від 21 травня 1991 р. про очистку міських стічних вод.
- **Директива Ради 98/83/ЄС** від 3 листопада 1998 р. про якість води, призначеної для споживання людиною.
- **Директива Ради 91/676/ЄЕС** від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел

Протокол про воду та здоров'я –пан'європейські рамки щодо води і здоров'я

Мета: *Подолання хвороб, пов'язаних з водою шляхом впровадження ІУВР*

Завдання: *забезпечити право на воду та санітарію для кожного в пан-європейському регіоні*

Відповідальні – нац. та місцеві ОВ

Інструменти: *встановлення національних і місцевих цільових показників, програми заходів, санітарно-епідемічний контроль/нагляд, моніторинг та оцінка прогресу – звітування*

• Сфери дії Протоколу - всі типи вод:

- ✓ питна вода
- ✓ стічні води, зливові води
- ✓ джерела питної води
- ✓ поверхневі та підземні води
- ✓ вода для рекреації
- ✓ замкнені води (басейни, спа, аквапарки, інше)
- ✓ вода для зрошення
- ✓ вода для аквакультури

ст.6.2 Протоколу визначає 20 цільових областей, до яких слід встановити НЦП та програми дій їх досягнення

Зв'язки НЦП з ЦСР6 та Директивами ЄС

	ЦО Протокола	ЦСР 6	Директива ЄС	
1	якість питної води	6.1	Д по Питній воді	☐
2	скорочення спалахів/випадків захворювань з В			☐
3	доступ до ПВ	6.1	Д по Питній воді	☐
4	доступ до С	6.2	Д про очистку міських	☐
5	рівні роботи систем ВП		Д по Питній воді	☐
6	рівні роботи систем Водовідведення-С	6.2	Д про очистку міських СВ	☐
7	застосування визнаних кращих практик ВП	6.1	Д по Питній воді	☐
8	застосування визнаних кращих практик ВВ	6.2	Д про очистку міських СВ	☐
9	наявність скидів неочищених стічних вод	6.3	Д про очистку міських СВ	☐
10	наявність скидів неочищених зливових вод			☐
11	якість скидів стічних вод з ОС	6.3	Д про очистку міських СВ	☐
12	Захоронення/повтор. використання мулу з С систем			☐
13	якість стічних вод на полив			☐
14	якість вод в джерелах П ВП		Д по ПВ, Нітратна Д	☐
15	якість вод для купання			☐
16	якість вод для аквакультури			☐
17	застосування кращ. практик -басейни для купання			☐
18	визначення та ремедіація особл. забруднених місць		Нітратна Д	☐
19	Ефек-сть систем управління, захисту використання ВР	6.5.1	ВРД	☐
20	періодичність публікації інфо про якість ПВ та інш. В		Д по питній воді	☐

Реформа управління водними ресурсами Національний рівень

Законодавча база: *гармонізація з європейськими нормами* 6 директив ЄС, 2017-2021

- національна *ЦСРБ* (наказ Президента 2019), *проект Водної стратегії*, НЦП до Протоколу про воду та здоров'я (Наказ Мінприроди, 2011), міжнародні водні акти
- *розвиток принципів* (ІУВР, басейновий, інклюзивність, проактивний) *норм, стандартів, інструментів* - Водний кодекс УА, 1992; ЗУ про питну воду та централізоване ВП та ВВ, 2002; *проект ЗУ про стічні води*; нормативно-правова база – понад 20 підзаконних актів

Впровадження - на паузі через війну,

- **перегляд Планів/програм заходів** та - НПД з впровадження ЕкоСтратегії, 2018: ЗЦПрограма розвитку водного господарства до 2021, ЗДП «Питна вода України на 2022-2026рр.»

- **впровадження нових інструментів ІУВР**: Плани управління річковими басейнами (ПУРБ), 2024;

Реформа інституціонально-організаційної структури БУВР+ БР– адмінреформа ДержСЕС

Реформа системи моніторингу, нагляду, класифікація водних масивів;

Реформування фінансових механізмів (Держбюджет, Водний фонд Держводагентства, інвестиції. технічна і гуманітарна допомога)

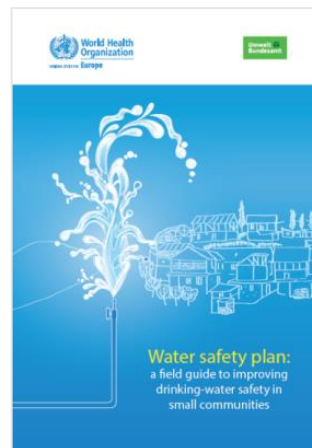
Управління водними ресурсами на місцях – децентралізація

Започаткування циклу планування на місцевому рівні – територіальній громаді

- Компетентний орган - робоча група представників основних стейкхолдерів (аналіз стейкхолдерів)
- Аналіз ситуації:
 - *законодавча база: стратегія, план розвитку-відновлення/програми заходів*
 - *стан (наявність і якість) водних ресурсів, джерел водопостачання (ВП)*
 - *потреби та стан ВП та ВВ: доступ до води-санітарії населення, водокористувачів,*
 - *визначення важливих –пріоритетних питань управління ВР та прогалін*
- Розробка візії – чого ми прагнемо? **стратегії** – визначення цілей-показників-індикаторів принципів, пріоритетів управління та розподілу водних ресурсів між водокористувачами
- Розробка **планів дій/програм заходів/проектів**
- Пошук **фінансування**
- **Впровадження заходів**
- **Моніторинг ефективності заходів**
- **Оцінка прогресу** щодо досягнення цілей-показників-індикаторів

План забезпечення безпеки води/санітарії - краща практика управління у галузі ВП та ВВ

- Інструмент **проактивного** управління безпекою питної води: *від джерела до крану* на основі **аналізу загроз та оцінки ризиків** і запровадження **контрольних заходів** та **моніторингу** їх ефективності
- Фокус – на безпеку ПВ для здоров'я людини
- ВООЗ розробила методичку-Керівництва
- По-крокове впровадження
- Інклюзивне управління
- не легалізоване в Україні

Procedures and Supporting Programmes

Дякую за увагу

